

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47
Corespondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndu cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

„Die Presse“ și „Pesti Napló“ în afaceri naționale.

S'a cam deochiat purtarea maghiarilor și în afară. De și s'au ridicat din partea celor persecutați în Ungaria până acum nenumărate plângeri juste, s'au trecut din partea streinilor preste ele la ordinea dălei și cauza a ramas a se decide tot de persecutatori. Streinii sau n'au putut, având și ei ale lor, să se ocupe cu afacerile din Ungaria, sau n'au vrut a căuta mai cu de a măruntul starea lucrului, și astfel au luat de bani buni ce le vede ochii, sau au tăcut. Ulciorul merge la apă până să se sparge! Astfel a gândit și cei persecutați, și n'au cârtit vedându-se nebăgați în seamă. Și au făcut bine, căci ați, după-ce ș'a schimbat foaia, fără concursul lor au pe lângă alte și satisfacțiunea a nu fi răsplatit rău cu rău. Am dis că s'au deochiat lucrurile în Ungaria și e drept. Adugem și aceea, că chiar lucrătorii înșiși și le-au deochiat.

„Presse“ din Viena, foaia guvernamentală, după cum o numesce „Pesti Napló“ (Nr. 332 din 1 Dec. a. c.) își ia privilegiul din un articol de a lui „Pesti Napló“ referitoriu la Austria a se ocupa și ea cu mișcările din Ungaria și a le aprecia și ea din parte-și. „Pesti Napló“ făcuse în articolul numit pe fariseul, mulțămind Dăului maghiar, că a ferit parlamentul maghiar de primejdiiile aspirațiunilor naționale, care se manifestă în Austria. Biata foaie făcu pe țeranul, care se duse la cărcimă spre a-și uita de o cam dată de necas.

Foaia vieneză îl aduce în ori arătându-i, că numai în creerii celor dela „Pesti Napló“ incupe aserțiunea: „că unitatea statului maghiar“ ar fi puternic alcătuită, că s'ar pute asemăna cu stâncă, de care trebuie să se frângă ori-ce mișcare inimică binelui public.“ Acestea era bine dacă le-ar mai fi rume-gat încă „Pesti Napló“. Când vine însă foaia vieneză și îi spune, că are și ea scire

esactă despre mișcările din Ungaria și că din acelea una singură lucră așa cum îi place lui „Pesti Napló“ adevă „la construirea unui stat maghiar unit, pecând toate celelalte, nu puține la număr lucră consecuent contra aceleia.“ „Pesti Napló“ stă să turbe de necas, cu deosebire când vede, că șovinismul maghiar e deochiat cu desăvârșire atât în Germania cât și în Austria. „Presse“ scie să-i spună lui „Pesti Napló“ și prin el partisanilor săi, că de ce și a schimbat șovinismul în timpul din urmă parola și tactica sa față cu elementul nemaghiar, și că pentru ce s'a decis, ca de aci înainte maghiarizarea să nu se mai continue în mod oficial, ci în-sa-și societatea să ia a mână acțiunea având însă a se evita ori ce lucrare ce ar pute da ansă la vaiete. Toate acestea le scie „Presse“ și cunoasce și motivul acestei schimbări. Predispozițiunea față cu Ungaria nutrită în cercurile competente din Germania s'a răcit, căci le-a venit la cunoștință purtarea fără cap și nemodestă a șovinismului maghiar față cu elementul nemaghiar. „Pesti Napló“ et consortes se înșală rău când cred că Ungaria ar fi fost cândva stat unit, ea a fost în totdeauna „federaliune liberă a națiunilor autonome.“ Fac rău Ungurii că se arată în afară, ca și când la ei ar domni cea mai mare liniște, în deosebi din motivul, că mișcările n'au rămas fără rezultat.

E caracteristică credința Ungurilor, continuă foaia vieneză, în amenințarea de primejdii și acolo unde numai șovinismul vede primejdii. Față cu mișcările din Ungaria ar trebui să se ia o atitudine viguroasă și justă, căci atât „panslavismul“ cât și „daco-romanismul“ își au apostolii lor în Ungaria. Dovadă e Memorandumul românesc din Sibiu, care reclamă pentru români Transilvania ca rămasă dela străbuni.“ Să te miri că în fața acestora se mulțămesce maghiarii cu „mijloacele clocite în puțintica mințe a șovinismului.“ „Statul maghiar unit

visat de șoviniști nici pe departe nu e creat. Șoviniștii n'au deci lipsă și motiv a cânta *Te deum*.”

În Nr. din 30 Nov. a. c. a lui „Pesti Napló“ necăjit, în care se re-produce în parte articolul din „Presse“ se da curs liber necasului. Ca omul necăjit își uită și „Pesti Napló“ de sine și nu bagă de seamă de contradicțiile, în care se incurcă. Timbrând articolul din „Presse“ de „absurd și plin de vorbe late și necălite“ te ai aștepta la o ignorare a articolului din partea numitei foi. Dar ce să veți! În loc de ignorare întâmpini minuțioasă apreciere și combatere continuată și în Nr. 232 din 1 Decembrie a. c. După Pesti Napló nu starea lucrului din Ungaria a dat ansă scriitorului de a scrie cele cuprinse în „Presse“ nici mișcări naționaliste, căci în Ungaria „e liniște.“ Invidia a dictat articolul din Presse. Pe Vienezi nu-i ține locul „vedând liniștea și pacea din Ungaria“, care la ei lipsesce cu desăvârșire. Așa dar de mișcări în Ungaria nu poate fi vorba. Curios lucru. Abia câte-va rënduri mai înjos, își uită „Pesti Napló“ aserțiunea aceasta și se încearcă a motiva procedura neomenoasă șovinică față cu elementul nemaghiar mișcat, laudând pe foaia Vieneză, care recunoasce și ea — deși din vederile sale imparțiale — „că mișcările naționaliste sînt periculoase și pentru cuvântul că sub mantaua tendențelor loiale naționalistice sînt verite și tendențe primejdioase statului.“ Când i vine lui „Pesti Napló“ bine există, când nu, nu există mișcări naționaliste. Împutarea ce li se face Maghiarilor, că se poartă rău cu naționalitățile se respinge cu aceea că barem ansă nu li s'a dat Maghiarilor la atare procedură fiind mare liniște în Ungaria. Dacă totuși s'ar pute dovedi procederi rele, ansă a dat mișcările — dar numai într'u cât acelea au fost tendențioase și neloiale.

Mai precugetat dar încă tot iritat e articolul din Nr. 332 (1 Dec a. c.) din „Pesti Napló.“ Ca să-i suc-

ceadă combaterea mai bine schimbă „Pesti Napló“ scopul articolului din Presse cu mijloacele aceluia. Presse voia a-i aduce pe Maghiari în ori a nu purcede așa orbiș față cu naționalitățile, căci vatămă interesele vitali a le statului, de oare-ce numai federațiunea adevă mergerea mână în mână a naționalităților dă garanția pentru prosperarea Ungariei.

„Pesti Napló“ acuză pe foaia vieneză, că „aceasta ar amenința unitatea statului maghiar“ — amenințată în fapt de Pesti Napló — și că „ar voi se croească și în Ungaria cale federalismului.“

„Unitatea statului — excepționând Croația — maghiar nu o poate trage la îndoială nimenea, nici chiar scriitorul articolului din „Presse“. Unul e guvernul, una legislațiunea, e uniformă administrațiunea și justiția, e concentrat comerțul și puterea statului ajunge peste tot locul chiar și în satul din urmă la marginea imperiului. Ce e mai mult domnirea și puterea regelui maghiar încă e una și nedes-părțită.

Foaia vieneză ar trebui să se rușineze în fața atâtor dovești hotărîtoare și să numai dea față cu Maghiarii. Pecat numai că e ușor a susține astfel de lucruri dar greu a-le și proba. Cum că guvernul și legislațiunea e una, e adevărat, dar tot așa de adevărat e și aceea că sînt unilaterale, parțiale, mulțămind guvernul numai aspirațiunile unor-a și nu a tuturor. Cum că puterea statului ajunge peste tot locul încă e adevărat, e întrebare numai că oare făcuta puterea aceasta onoare maghiarilor vărându-se în biserica din „Dobra“ spionând, sumuțând și trâmbițând alarmă fără cauză și zădărnind increderea reciprocă dintre cetățenii statului, cari ar trăi altcum în liniște lângă olaltă.

„Esercitarea cultului și scoalelor confesionale sînt una și stau sub inspecțiunea statului. În parlamentul din Austria sînt numai partide naționalistice, în cel din Ungaria nu-e nici

FOIȚA.

Concertul de Duminecă seara.

Constatăm înainte de toate, că reuniunea noastră de cântări sub conducerea dlui G. Dima și-a câștigat un nume favorabil. Publicul cel numeros, care aștepta cu oare care nerăbdare începutul concertului confirmă aserțiunea noastră.

Îndată după 7 oare corul meste-cat sau „micst“, după cum se dice în programa concertului, a deschis concertul cu „Prima și de primăvară“ compozițiunea lui Mendelssohn-Bartholdy. Esecutarea a succes. Corul s'a prezentat și de astădată bine, cu armonie neștirbită și cu o coloratură corespunzătoare. Ceva *animo* mai mult nu strica. Poate că atunci răpea publicul la aplause mai însuflețite.

Solul din „Două cântece“ de Schubert acompaniate de în adevăr destera pianistă dna M. Br. le-a executat d-ra M. R. Glasul mângăios și dulce precum și corecta esecutare a ținut atențiunea publicului încordată până în sfârșit, când aplausele isbucniră ca nisce salve.

Dl P. C. e un veteran în cântări precum și în reuniunea de cântări și ne-au înveselit de multe ori cu basul său sonor. De astă dată vocea dlui părea a fi înflorată și numai dibăciei sale a succes de solul său din opera „Norma“ a plăcut și a aflat primire bună. Corul de bărbați a încadrat bine solul dlui P. C.

Cele „Trei ducte...“ de Mendelssohn-Bartholdy pentru voci de sopran esecutate de d. A. M. și dra br. P. au fost perfect esecutate; vina că n'au răpit publicul poate că e în firea compozițiunei, care te dispune la contemplări în loc să entusiasmeze.

Mai norocos a fost corul meste-cat când a cântat cele „Două cântece vechi românesce“ (Sirmană frunză și Re-

măi sănătoasă). Nu sînt tocmai capete de operă nici ceva bogăție de melodii dar sînt românesce. Un *avis* atât pentru dl dirigent, cât și pentru reuniune. Aplausele în urma fie căruia din cântecele aceste sînt dorințe exprimate pe care noi credem că reuniunea le va înțelege ca și noi și se va silă a le satisface.

„Cântecul de jertfă“ de Beethoven, cântat solo de basistul june I. P. a fost bucată cea mai norocoasă din seara întregă. A trebuit să se repe-teze. Glasul sonor, ca de metal, împreunat cu o propunere clară, a concentrat în grabă atențiunea publicului asupra cântărețului și fără a căuta în fața persoanei, publicul l'a distins cu aplause dintre toți concertanții, provocându-l chiar la repetiție. Ce a fost cauza? Nu scim, dar a doua oră dl I. P. numai era în dispozițiunea de mai nainte.

Cu ocaziunea aceasta avem să înregistrăm și o novitate. Ântăiași dată am audît într'un concert o cântare religioasă din biserica noastră

gr. or. Pentru aceasta sîntem îndatorăți dlui G. Dima, care încă se încercă să facă și cântările orientale capabile de musică de artă, cum sînt cele occidentale. Irmosul Întrării în biserică a fost de astă-dată care a figurat în programă alături cu compozițiunea lui Mozart: *Ave verum*. Ca cântări în sine nu supunem nici pe una la critică; esecutarea a fost destul de satisfăcătoare; am fi dorit numai la irmosul întrării, să i se simtă mai mult din origine.

Înceherea a făcut-o un chor de bărbați de Spohn, („Bucurii nevinovate“); musica ca și tecstul de distrațiune.

Atitudinea corului precum și a singuraticilor concertanți ne îndreptătesc la convingerea că reuniunea face progrese; ceea ce însă nu esclude câte o indispozițiune ca și Duminecă seara, care cuprinde uneori ca un farmec pe artiștii cei mai buni.

una și toți deputații, afară de câți-va ultrasasi și ultraserbi, fără deosebire de naționalitate se țin de maghiari.”

Relativ la exercitarea cultului și la scoalele profesionale nu ne putem întinde de astădată. A susține, că în parlamentul din Ungaria ar fi un singur partid, e tare cutezător. „Pesti Napló” a dat, se vede, uitărei „Desbaterele mai proaspete numai din parlament” altcum nu s’ar fi încumetat să afirme așa ceva. Când susține, că fiecare deputat se ține de maghiar, își uită, că în Ungaria merg lucrurile așa precum merg și nu așa precum ar trebui să meargă. Susținerea aceasta e o vătămare neertată pentru toți deputații mai bine simțitori ca cei dela „Pesti Napló,” și noi credem că nu puțin sunt de aceia. Sântem curioși ce ar dice la atare aserțiune între împrejurările de ași deputații nemaghiari în special cei de naționalitate română.

Mai curioasă e concluziunea, ce o trage Napló din aserțiunea de sus. Aceasta dovedesce — dice acela, că și alegătorii noștri simt așa ca deputații și că patriotismul la popoarele din Ungaria atât e de general, încât tendența agitațiunii naționalistice se eludează chiar și în părțile cu minoritate dispărentă de maghiari. Din împrejurarea, că ar exista și în Ungaria mișcări naționalistice, nu face nici „Pesti Napló” secret. „Nu negăm ca și în Ungaria e agitațiune naționalistică; bucare-se presa din Viena. Că mișcarea aceasta se timbrează de agitațiune și că nu i se recunoaște îndreptățirea dovedesce, cât de orbi vor să fie cei dela „Pesti Napló.” Cât de răuvoitori își sunt ei lor și elementului nemaghiar, ne arată părerea ce o au față cu mișcările despomenite. Sub cuvânt că sânt agitațiuni ei le atribuie tendențe periculoase statului, și pe sine însuși ținându-se de infalibili, trag consecuența, că privilegiu, la atari aparițiuni nu poate veni decât din streinătate.

„Cuibul principal al agitațiunii germane e Viena și în deosebi presa partidului constituțional. Un alt izvor al agitațiunii acesteia e „Schulvereinul”. Dar ce au ajuns aceste? Cei dintâi n’au putut sumuța nici „Pojonul” și nici „Sopronul”. Schulvereinul au avut câți-va partizani între Sasi, cari și ei au bănuț în urmă aceea ce au făcut și cei mai înțelepți s’au substras de a fi conduși de cei dela Schulverein pe căi rătăcitoare.

„Partea cea mai mare a germanilor maghiari s’a indignat de machinațiunile Schulvereinului și a remonstrat contra lui.” E ridiculos vedând că „Pesti Napló” face serioșitate cu credința în sinceritatea demonstrațiunilor germane. Ca glumă o ai mai primă, credința serioasă în afacerea aceasta seamănă cu bucuria nebulului.

„Agitațiunea între Serbi, dice „Pesti Napló” mai departe o a sădit Ristici din Belgrad și Polyt, care își primă educațiunea în Rusia. Și ce au isprăvit? Cu mult mai puțin ca Nichita și Ionin în Dalmația guvernată de Austria. Poftesacă austriacii a-și mătura înaintea ușei proprii. Între Rușii maghiari a sămănat neghină Dobrzanszky, instrumentul lui Ignatieff, și neobținând rezultate a fost silit a emigra în Austria, căci în Ungaria nu se pută ferici! Între Slovaci a răspândit Panslavismul societatea de asigurare „Slavia” din Praga prin reprezentanții săi și societățile slave dela Universitatea din Viena și Praga. Cu ce rezultat a fost împreună agitațiunea aceasta ni-o dovedesc adunările din Neutra și Turocz Szd. Marton precum și conclusele sintului general luteran. Chiar și broșura, în care se deneagă unitatea statului maghiar e scrisă în străinătate de un boem, care cunoaște dreptul maghiar și istoria maghiară ca secretarul de cđini-

oară a lui Schmerling, Lustkandel care adevărul tot ce nu e adevărat. Motivarea aceasta prin deducțiuni din întâmplările din evul mediu era să servească în interesul centralisării austriace.”

„Pe cum își are panslavismul isvorul în străinătate și ar înceta îndată ce ar seca acel isvor asemenea stă lucrul cu agitațiunea daco-română. Aceasta se aduce din România și se prăsește în regiunile acele, în cari a sămănat la 1848 camarila Austriacă. O altă dovadă despre existența unei agitațiuni daco-române e memorandumul din Sibiu. Autorul acestuia e Baritiu. Și acesta joacă după șoaptele bucareșene ca Polyt după cele din Belgrad. Dacă am căuta la sursele, cari se dau și se primesc spre scopul agitațiunilor am afla că atât panslavismul cât și daco-românismul au unul și același isvor departe în mod, unde, precum se vede e cunoscută munca de subminare și unde se află destui bani și dinamit de ajuns pentru dărâmarea statelor.

„Una nu pricepem cum vine „Presse”. foaia curții ces. reg. să facă politică daco-română și să pledeze pentru destacarea Transilvaniei de Ungarie și se pretindă a se supune guvernului român.

„Se poate, că memorandumul din Sibiu a făcut mare impresiune în Bucuresci și în Viena Românii din Ungaria l-a întâmpinat cu mare resimț. Pressei și lui Baritiu ia respuns în locul nostru adunarea din Maramureș ceea ce guvernul nostru ar fi trebuit să o telegrafeze presei din toată Europa. Unitatea statului maghiar se recură chiar de cătră români și se apără în contra dacoromâniștilor, cari au de altcum puțină influență asupra poporului român.”

„În ceea ce privește maghiarizarea, care indignează pe „Presse” n’avem cuvânt a o combate. Ungaria se maghiarizează pe și ce merge, atât pe calea statului cât și a societății. Pe calea statului nu se face maghiarizarea cu puterea, căci legea de naționalități garantează folosirea limbilor nemaghiare în viața privată, în comună, în biserică, în comitate și în scoală în presă și în adunări publice, ci numai prin aceea că de limbă oficială se pretinde cea maghiară o îndreptățire admisă și de copii. Maghiarizarea în societate avem a o mulțami agitațiunilor. De când au vădit naționalitățile, că agitațiunile din străinătate nu respectază marginile țerei, au abdis a fi privite ca streine au abdis de solidaritatea cu agitațiilor și doresc cu trup și suflet în limbă și nume a fi Maghiari. Căci sântem fiii unei patrii comune, una simțim și una vom. Ori vrea Austria ori nu, la noi e așa. Ungaria e stat unit și va rămâne, dacă nu o va cuceră cumva Rusia și va delătura dinastia habsburgică de pe tron. Presse nu va dori așa ceva! Noi vom feri dinastia de astfel de lucru, au vom îngădui, în sensul pactului, a se desface Austria și ași perde regele provinciile, ce le are.”

„Unitatea statului maghiar e garanție pentru existența Austriei, de aceea îi crește Budapesta Vienei în cap. Eată cauza, din care ar dori Austria nimicirea unității statului maghiar, și sumuța pe Sasi, panslaviști și dacoromâniști în contra maghiarilor. Vienezii nu judecă, pe cum se vede, ce doresc, căci dacă ar înghiți dacoromâniști și panslaviști pe Maghiari, ar fi vai și amar și de Austria.”

„Regele nostru o scie aceasta foarte bine! De aceea și întăresce Ungaria cu toată puterea autorității sale. Regele pricepe pe Maghiari, astfel și pericolul, ce ar pută rezulta din reciproca neînțelegere, e delăturat. Politica curții împărătesci e: a afla în totdeauna din Austria, și a păstra în

gloria coroanei maghiare poziția și chemarea politică strălucită, pe care o a eredit din trecut dinastia Habsburgică.”

„Cum că unitatea statului maghiar și că statul însuși e maghiar, e faptă și drept, și cum că nimenea nu o va desface — o garantează regele maghiar și natiunea maghiară — aceasta să și o însemne bine Vienezii.”

Revista politică.

Sibiu, în 24 Noemvre.

Desbaterea specială a bugetului Ungariei pentru 1883 merge repede în casa deputaților, cu toate că să mai intercede și câte o afacere, care nu se ține de buget, precum bună oară cerererea de a se suspende dreptul de imunitate pentru Wahrman, Istoczy și secundanții lor. Această cerere este urmarea dela un duel între Wahrman și Istoczy. Bugețul presidiului ministerial și al ministrului a latere, precum și cel croatic și al ministeriului de interne sânt votate.

Denumirea bar. Schönfeld comandant militar al Transilvaniei și convenirea lui cu ministrul de externe Kálnoky este discutată și în presa străină. „Nat. Ztg.” publică o coresp. dela Viena, în care se accentuează, că comandantul este un bărbat de încredere al împăratului, și că raporturile dintre monarchie și România sânt cele mai escelente. Corespondentul nu scie cum sânt a se aduce în legătură afacerile unui comandant cu raporturile diplomatice din țeri vecine. Tot ce s’ar pută esplica oare cum ar fi că, după cum dicea „P. Napló” deunde, că în comitatele Beregului și Marmăției și în secuime au să se grăbească clădirile drumurilor ce duc spre Galiția și podurile să se pună în stare de a pută trece tunuri peste ele. Probabil, dice coresp. mai departe, că va fi de lipsă a li se aduce la cunoștința unor oaspeți din Rusia, că a doua oară o armată rusească nu va mai trece pe la poalele Carpaților.

Este interesantă coincidența, că pe când bar. Schönfeld conferă cu bărbății de stat din Viena și Budapesta, în Bucuresci „Românul” scrie de apropierea Bulgarilor și a celorlalte naționalități slavice de pe peninsula Balcanilor de România, pe terenul științific.

Senatul imperial s’a deschis eri. Afară de buget corporațiunea aceasta austriacă va mai desbate proiecte de natură socială.

Cuvântul de tron cu care s’a încheiat sesiunea parlamentului englez a făcut senzațiune rea în Franca. Cuvântul de tron amintesce de raporturile dintre Englitera și Franca în privința Egiptului, ci trece cu vre-o câteva frase banale preste ele.

La cele țise pe scurt în numărul trecut despre schimbarea ministrilor în Constantinople adaugem: Said pașa fu dimisionat pe neașteptate cu el Osman pașa, leul dela Plevna și în locul lor au venit membrii din partida jună turcească, precum Ahmed Vefvic pașa presedintele celui dintâiu parlament turcesc. Acesta fu destituit tocmai din postul de guvernator al Brussei și citat la Constantinople, ca să fie dat în judecată pentru abuzuri bătătoare la ochi. Cine s’ar fi gândit! Dint’odată soarele favorului sultănesc i ride și dint’run om scăpătat ca în povestile arabice se tredește — mare vezir! Este cu anevoie a se pută cineva orienta în perversitățile politice de Harem și de a afla firele cari pricelesc sărituri atât de turbate. În țilele din urmă se vorbea la Cornul de aur de o conjurațiune contra sultanului; se dicea că acesta să fie aruncat în prinoare și în locul lui să vie pe tron frate său Murad. În conjurațiunea

aceasta se dice că e incurcat și Said pașa. Într’aceea telegraful aduce scirea că Said pașa și Osman pașa eară și-au primit portfoiurile, și încă cel dintâiu ca mare vezir și al doilea ca serschieșier (ministru de resboiu).

Manifestul

electoral al lui Zankoff, pentru care a fost arestat la Rusciuc.

„Sânt convins că așteptați cu nerăbdare opiniunea mea asupra chipului, cum trebuie să vă purtați în viitoarele alegeri, ce se vor face după noua lege electorală, numai este îndoială că, după aparițiunea acestei noi legi electorale, ori-ce bulgar simțitor și conștiințios și-a pus diferite întrebări, între care trebuie să se afle următoarele: 1. Este oare chipul de alegere al reprezentanților pentru Skupcină unul din drepturile poporului? 2. Dacă acesta este unul din drepturile fundamentale ale poporului bulgar, apoi noua lege electorală nu este în contradicere cu manifestul principelui dela 1 Iulie 1881, în care se dice: „Declar întregului popor că „scopul meu nu este altul, decât asigurarea libertății și a drepturilor „poporului.” 3. Este oare drept a obicinui națiunea bulgară, care respectă pe principii, să privească manifestele principelui ca și hatisherifurile de până acum ale Sultanului? 4. Pe când poporul bulgar era reprezentat până acum de 174 reprezentanți, poate să și inchipuească cineva că acest popor se va mulțami numai pe 56 reprezentanți, cari, pe lângă acestea, sânt aleși în mod artificial, și încă tocmai într’o vreme, când trebuie să fie rezolvate cestiunile cele mai importante? Toate aceste întrebări mi le-am pus înainte și am ajuns la următoarea concluziune: Nu mai rămâne alt ceva de făcut, decât ca fiecare alegător să se ducă la localul electoral, dar nu în scopul de a-și exercita dreptul său de alegător ci spre a semna o petițiune cătră principe, cu rugăciunea ca el să abroge noua lege electorală, care este contra Constituțiunii bulgare, contra manifestului principelui și contra tradițiunilor poporului; în schimb să se pună din nou în aplicație vechea lege electorală.

Iubiți alegători bulgari! Un an v’a fost de ajuns a vă convinge, că fără drepturile populare, care v’au fost acordate prin constituțiune, nu este putincios nici un progres și nici o liniște. Chipul cum trebuie să alegeți pe reprezentanții poporului, v’l spune articolul 86 din constituțiune. Cine ar pută să vă ia în nume de rău, dacă ați lucra în conformitate cu constituțiunea și cu manifestul principelui? Bulgari, cari vă iubiți națiunea și patria, nu puteți îndura oare persecuțiunile și pedepsele, ce vi se impun spre a salva onoarea poporului vostru? Este mai mult ca sigur că se vor găsi mulți între voi cari vă vor îndemna să alegeți după noua lege electorală. Aflați însă „că aceștia sânt inamici ai drepturilor poporului, oameni, cari conspiră contra poporului spre a l’ subjuga și „a-i răpi suveranitatea lui”. Aceștia nu sânt cuvintele mele, ci ale lui Washington, cel mai bun și mai esperimentat bărbat în cestiunile naționale.

Patrioți bulgari, funcționari și nefuncționari! În fața voastră să petrece un eveniment, care va ave de consecință sau nimicirea drepturilor poporului sau o reinviere a lor. Nu simțiți oare că ceva greu apasă asupra poporului? La noi se împlinește un ce, despre care Washington a țis cu cuvinte profetice: „Mulți nu pot înțelege aceasta, deși o simt adânc.”

O! patrioți bulgari, voi cari o înțelegeți, spuneti-o întregului popor

bulgar, că această greutate va apăsa și mai tare, dacă poporul va lăsa să se îndeplinească în liniște și să i se ia dreptul electoral. Vei veți putea face voi oare responsabili în fața istoriei despre o nouă turburare a drepturilor și a securității voastre? — o crimă, despre care același patriot american Washington dice: „Când un patriot știe că prin sfaturile sale în cesiuni însemnate poate să producă un efect și nu o face, apoi el comite o crimă.“

Întru ceea-ce mă privește, apoi eu nu pot face acum alt-ceva cu mâinile legate, cum sunt de cât a vă trimite acest manifest și, pe câtă vreme voi trăi, voi accepta, spre a vedea dacă voi sunteți același popor bulgar, care nu de mult, sub turci, a știut să îndure, ca și acum, nesce chinuri tot atât de grele pentru drepturile lui bisericesti și politice.

„Al vostru Zankow.“

Varietăți.

* (Comandantul militar) al Transilvaniei L. M. C. bar. Schönfeld a sosit ieri cu trenul de dimineață în Sibiu.

* (Invitare.) Tot on. public, care se interesează de progresul tinerimei studioase, este cu toată onoarea invitat din partea societății de lectură „Andrei Șaguna“ la Ședința publică ce se va ține *Luni în 29 Noembrie st. v.*, în memoria Marelui Arhiepiscop Andrei, în sala cea mare a „seminariului Andreian.“ Începutul la 7 oare seara. Oferte marinimoase se primesc cu mulțămîță și se vor cuita pe cale publică.

Sibiu, în 23 Noembrie 1882.

Comitetul arangiator.

PROGRAM:

1. „Cuvîntare ocazională“, rostită de Victor Tordășianu, cl. curs. III.
2. Cor din opera „Fluerul magic“ (Die Zauberflote) de W. A. Mozart, executat de corul societății.
3. „Desbinarea confesională a Românilor din Ardeal și Ungaria; urmările și influințele ei asupra bisericii și națiunii române,“ disertațiune de Vasile Saftu cl. curs. II.
4. „Nor de vijelie“, cântec pentru o voce (tenor) cu acompaniament de piano de W. Hummel, cântat de Petru Șpan, cl. curs. II.
5. „Geniul națiunii,“ poezie de I. Vulcan, declamată de Virgil Onișiu, cl. curs. I.
6. „Cântec de jertfă,“ cântec pentru o voce (bas) cu acompaniament de piano de L. van Beethoven, cântat de Isai Popa, cl. curs. II.
7. „Spune-mi cu cine te însoțesci, ca să-ți spun cine ești,“ disertațiune de Dimitrie Tătar, cl. curs. III.
8. „Cu pace să fiți voi,“ cântec pentru o voce (tenor) cu acompaniament de piano de F. Schubert, cântat de Ibraft Popoviciu, cl. curs. II.
9. „Sentinela română,“ poezie de V. Alecsandri, declamată de Vasile Saftu cl. curs. II.
10. „Între piatra Delunată,“ cântec românesc arangiat de G. Dima, executat de corul societății.

* (Inștiințare) Conform deciziunii din ședința comitetului central al Reuniunii învățătorilor dela scoalele gr. or. române din districtul X al arhidiecesei Transilvaniei, ținute la 22 Octomvrie a. c. p. 5 se escrie din nou premiu de 3 (trei) napoleoni în aur, donați de Dl. Ioan Dorca director la scoala capitală română ort. res. din Satulung și președinte al departamentului I-a a acestor Reuniuni pentru cea mai bună gramatică română, menită pentru elevii, scoalei populare.

Opul acesta de gramatică română are să fie:

a) lucrat după sistemul analitic sintetic și adaptat pentru de a se putea da în mîna elevilor.

b) să conțină cel mult 4—5 coale de tipar, în octav mic.

c.) Ortografia cu semne (a academiilor române) Manuscrisul se înainteză subsemnatului comitet până a treia zi de Rusale 1883 c. v. eară numele autorului să fie alăturat într'un plic sigilat.

Brașov, 19 Noembrie 1882.

Comitetul central al Reuniunii învățătorilor dela scoalele gr. or. române din districtul X al arhidiecesei Transilvaniei.

St. Iosif,
președ.

I. Aron,
secretar.

* (Convocare.) La însărcinarea comitetului Reuniunii învățătorilor gr. or. din districtul Sibiului, convoc pe p. t. dni învățători gr. or. din protopresb. Săliștei la ședința de constituire, pe 6/18 Dec. a. c. la 11 oare a. m. în sala cea mare a edificiului scolar de aci.

La aceasta ședință să invit, pe lângă dnii învățători cari sînt membrii ordinari obligați, toți amicii scoalei și ai progresului, cari voiesc a intra ca membrii în sinul reuniunii.

După constituire se va tracta tema: „Instrucțiunea limbii române în scoalele noastre.“

Săliște în 23 Noembrie.

Nicolau Borza,
vice-pres. reun.

* (Necrolog) Marți înainte de amiază am primit următorul trist anunț:

Subscriși cu inima frîntă de durere facem cunoscut consăngenților, amicilor și cunoșcuților, cumcă

August Horșia,

advocat și notar public regesc în Sighișoara.

În urmarea unei paralizii de creeri, la 2 Dec. 1882, dimineața la 4 oare, în anul 42 al vieții sale, al 7-le al fericitei sale căsătorii și-a dat nobilul său suflet în mîinile Creatorului. Immormentarea se va face după ritul bisericii gr. cat. la 6 Dec. 1882 la 3 oare d. m. din biserică gr. cat. din Sibiu. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvîntată!

Elena Horșia, n. Moldovan soție. Ioan Henteș, ases. consist. și paroch gr. or. în Ocna-Sibiului ca unchiu, cu familia: Ioan, Maria, Elia, Paraschiva, măr. I. Duma, not. în Orlat Isaia, și Gedeon. Alecsandru Roman, prof. univers. și dep. cu soția sa Leontina Balomirian. Iosif Roman, avocat, cu fia-sa Veturia, măritată Dr. I. Neagoe. Antoniu Schiau, fisc. reg. cu socia sa Constanța născ. de Dunca, Veri. Elena Fabian născ. Henteș, mătușă, Georgiu Horșia cu soția sa Meliton Horșia cu soția sa, Elia Horșia frați. Ana Coman născ. Horșia, soră. Maria Loy, năc. Neagoe, verișoară.

* (Părăstasul.) Eată ce ni se scrie în privința aceasta; Duminecă în 26/14 Noembrie a. c. după finirea S. liturgii sau celebrat în Biserica gr. or. din Cacova în fața unui popor foarte numeros parastasul repositului de 1-a memoria Alesandru Lebu senior din Cacova, carele în 15 Iunie 1875 fiind încă în viață au întemeiat o fundațiune de 1000 fl. v. a. de present e de 1260 fl. v. a.) în favorul și președinte de învățămînt trebuincioasa în scoala ceialaltă jumătate din interese după aceia fundațiune să se adaugă în tot anul la timpul său la capitalul fundațional în decurs de 50 de ani.

La sfârșitul parastasului dl Ioan Bunea, notariu comunal au cetit cuvîntare funebrală anume pentru ocaziunea acestei serbări compusă. În decursul acestei cuvîntări s'au cetit

și actul fundațional. Prin aceea cuvîntare vorbitorul au apretiat fapta cea bună, măreața și vrednica a fundatorului făcută scoalei și tinerimei scolare gr. or. din Cacova, a accentuat cugețarea fundatorului cea înțeleaptă și prevădătoare și scopul lui cel nobil și au laudat zelul lui cel învîpăiat de a-se înainta și perfecționa tinerimea din comuna sa în știință și cultură; eșă încât inimile tuturor auditorilor erau mișcate și pre fețele multora se vedea siruindu lacrimi de bucurie.

Vorbitorul a arătat poporului eventualele rezultate folositoare urmande pentru scoala gr. or. parochială din Cacova din aceea fundațiune și a încheiat cu dorința, ca fapta fundatorilor cea atîta de bună, atîta de frumoasă, și atîta de folositoare, se afle mulți imitatori, cari să pășască în urmele cărărilor lui, în urmă cărui poporul au dîs: Dumnezeu să-l ierte! Eară corul scolarilor a intonat de 3 ori „În veci pomenirea lui.“

Cacova în 28/16 Noembrie 1882.

Un participant.

* (Mulțămîță publică.) Arangînd la 7/19 Noembrie un bal popular, în folosul scoalei noastre confesionale din loc, subscrișul comitet vine cu tot respectul să-și exprime — în numele scoalei și al său — mulțămîță publică pentru spriginirea scopului salutari, ce a întimpinat-o din partea p. o. public; notînd tot odată, cu de a măruntul, contribuiri marinimoase.

În fl. v. I. ajutoare dela dd.: Francisc Hosszu Longinul 1, Kolovrat 0.50, Lazarici, Isaie Moldovan, Alecsandru Moldovan, I. Moțiu, Alecsandru Muntean, Todor Murariu, Petru Merina câte 1, Iosif Nădasdy Sirbina 0.50, George Nicoră părintele, Alesiu Olariu, Dr. Lazar Petco, Ioanichiu Olariu, Ioan Pêrvul, Georghiu Pop, Georgiu Secula, Simionaș, Risto câte 1, Țura 0.50, Mihai Zarea, Petru Zarea câte 1, ? 0.40. II., Preste prețul intrării dela: Ioan Buda, Ioan Ciontea, Csillag, George Duma câte 0.10, Cocoana Floarea 0.40 d. George Gaspar 1.10 d. Ioan Filimon 0.20, d. Alec. Hosszu Longinul, d. Iustin Moldovan câte 0.60 Alecsandru Sêbeșan 0.20, Ioan Segesvári 0.10, S. O. 0.60, Ioan Străjău, A. Vitan câte 0.20. Aladăr Zudor 0.60, Venitul total **42 fl. 90 cr.**

Deva 4 Decembre n. 1882.

Comitetul arangiator:

Todor Morariu măcelar	Petru Merina, ciobotar.
Ioan Filimon,	Ioan Ciontea, pietar.
George Duma.	Ioan Străjău.

* (Foc) Alaltă seară după noue oare am fost alarmați, din cauza unui foc într'o pioniță în strada Poplăcei mică. Focul a fost suprimat îndată.

* (Lupi și eară lupi.) Din părțile Șurei-mici-Rusciori auzim că lupii au făcut stricăciuni mari și în vite mari și în mărunte.

* (Pagubă că nu avem foaie umoristică.) Atîta material umoristic cât produc diarele maghiare este o perde, atîta pentru present cât și pentru viitorime că rămâne ne aședat la locul, ce i se cuvine. Și în privința această n'avem să facem multă deosebire între diarele maghiare. Toate (se înțelege cele serioase) concură pe întrecute cu umoristiade, care de care mai posnașe. Așa una scrie cu mare sumeție: „Nenorocită amestecătură mai e și Austria aceea!“ „Nicăiri pe lumea aceasta nu e atîta zarvă etnografică ca acolo, nici în Rusia nu.“ Și așa mai departe ca și când Ungaria n'ar avè zarve etnografice și ca și când Ungaria ar fi pus toate la cale la sine acasă, mai bine ca în Rusia. Foaia respectivă nu vrea să știe că chica Ungariei e în mîna Austriei și că Rusia nu dela Maghiari acceptă sfaturi cum să-și organizeze popoarele.

Intorcînduse la Austria sapientul

organ ride de fremîntarea Nemților cu Cehii și dice că „difficile est satyram non scribere.“ Apoi continuînd în ignoranță vine rîndul la dascălitura naționalităților nemaghiare din Ungaria căror le strigă: să apretuească liberalismul unguresc; căci zău, zău când Maghiarii ar face ca Nemții, nu că nu le-ar mai tipări naționalitățile legile oficial în limbile olahă, nemțescă, sêrbească, slovacă (Aceasta e curată scornitură și nu umoristică... ci le-ar incuia naționalităților toate instituturile confesionale ba și cele private, dacă limba instrucțiunii intrinsele nu va fi cea maghiară. În fine ideea ficsă de a se compara cu Nemții din Germania, cu Nemții din Austria, cu Rușii din Rusia*) la care nu zicem alta decăt: *Sokat vinneaszarka de nem birja a farka.* (Mult ar purta țarca dacă ear suporta coada).

* (Ornamentele naționale) Ministeriul instrucțiunii publice al României a constituit o comisiunea sub numele de comisiunea pentru desemnurile de pe costume naționale. Ea se va compune din dni D. Sturdza ca președinte Th. Aman și Gr. N. Mano, cari, în unire cu directorul muzeului național de antichități va procede la adunarea și clasarea de semnelor după costumele naționale covoarele și pîndăturile colecționate deja în muzeul național și cele ce se vor aduna în cursul anului viitor.

Pentru publicațiunea acestor desemne, comisia va lua înțelgere cu d. Socec care s'a oferit a chromolitografia, pe socoteala s'a, desemnele și a tipări textul cele va însoți.

Lucrarea aprobată de comisie și executată de d. Socec sub controlul acestei comisii se va introduce treptat în scoalele publice de fete ca o carte didactică.

* (Un lucrător tipograf deputat.) Țiarul „Italia“ anunță că noul deputat al orașului Milano d. Maffi, lucrător tipograf, a sosit în Roma. La plecarea sa din Milano camera sindicală a lucrătorilor tipografi ti-a oferit 3000 lei pentru ca să poată trăi în Roma independet îndeplinindu și mandatul său cu cunoștință; d. Maffi a refuzat de a primi aceasta sumă mulțămînduse a solicita fostului seu patron dreptul de a lucra în tipografia sa cursuală din Roma. D. Civelli fostul seu patron, incuvințînd cererea dlui Maffi, acesta înainte de prînz va fi lucrător tipograf, și după prînz deputat luînd parte la desbaterile camerei.

* (O curioasă controversă) comico-juridică s'a discutat Țilele trecute inaintea unuia din tribunalele României din provincie, căruia îi vom face grația a nul' numi.

Era vorba de o vîndare publică. Pe când se făcea strigările, cerul, printr'un capriciu al naturei, se acoperi de odată de nori, ploaia începu să cadă în corenți și întunericul învălu sala de audiențe.

„Procuratorul“ debitorului ceru degrabă cuventul.

— Domnule președinte! strigă el, cer amânarea licitațiunii pe altă zi, căci codul de procedură nu permite ca asemeni operațiuni să se facă noaptea.

— Dară sînt abia 4 oare după amiază! respunse adversarul, incremenit.

În de discuțiune gravă între advocați, deliberare încă și mai gravă din partea tribunalului, dacă la 4 ore p. m. e ziua sau e noapte.

Din fericire, în mijlocul inchiitudinei generale, soarele, cu surisul pe buze, sparse norii, lumina inundă pretorul și magistrații, scăpați de grige, deciseră că e ziua încă și că licitațiunea poate continua.

„Dreptul“.

*) De Francezii din Franția și de Englezii și-a uitat de astădată.

PATREA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Bibliografie.

Gramatica română tratată din
bucăți de cetire de Vasile
Mândreanu.

Partea I. Lugoș. 1882. 160 pagini în 8°.

Este știut, că valoarea unei cărți menite pentru instrucțiune se cuprinde sau în noutatea ideilor împărtășite, prin care se lărgesc sau se luminează sfera unei științe, sau în noutatea sistemului și a metodei, de care se folosesc la espunerea lucrurilor deja cunoscute. Se poate susține, că tocalitatea tinerei noastre literaturi pedagogice se mărginesc până astăzi a atinge meritul din urmă.

Având acestea în vedere, trebuie mai departe să facem deosebire între manualele, care în tractarea materiei urmează metoda științifică, menit pentru învățământul secundar și superior, și între cele ce adoptează metoda elementară și sunt chimate a servi de bază învățământului primar. Vorbim despre grupa din urmă, cătră care se numeră și gramatica dlui Mândreanu.

Încercările felurite, făcute în timpul mai nou cu scop de a înlesni învățătorilor tractarea obiectelor de învățământ, se mulțimesc de obicei cu a scurta sau simplifica materia de învățământ, împărtășindu-o într-o limbă mai populară și creștând în chipul acesta a îndestulii cererile metodice. În mână cu manuale de felul acestora, învățătorii, lipsiți de pregătirea cuvenită, însoțesc predarea cu excursiuni intuitive dictate de necesitatea momentului, grijind a încungiura perplexitățile pricinuite din lipsa de metodă și după puțină a ușura scolarului priceperea. Se simte însă mai pretutindea lipsa unui principiu clar și pozitiv, care să-i conducă la tractarea materiei.

Multă dreptate a avut o notiță, publicată în „Gazeta Transilvaniei“ Nr. 97, dîcînd, că metoda folosită în cartea dlui Mândreanu „e al viitorului“. Acest epitet îl merită cartea, dacă o punem în asemănare cu metoda usitată în deosebi la scoalele noastre populare. Pre lângă toate sforțările dînice ale practicilor nostri aflăm încă puține urme de vr'un metod rațional până când el se găsește încă de decenii practicat în scoalele popoarelor culte. Ba trebuie să constatăm că în disprețul publicațiilor și îndrumărilor metodice, ce se ivesc pe fiecare și în diferite foi și scrieri didactice o mare parte a învățătorilor nostri continuă și astăzi sau a nu tracta gramatica de fel s'au a o face după șaconul vechiu, cufundînd scolarul într-o mare de reguli abstracte și chinîndu-i spiritul cu definițiuni neînțelese.

Causele sînt multe. Una o aflăm în împregiurarea, că scirile de până acuma, în ce privesc materia gramaticii, dau îndrumări numai teoretice, eară cele practice se mărginesc a tracta câte o temă ca exemplu. Ni-a lipsit o carte, care să aplice principiile teoretice asupra întregii materii gramaticale. Autorul cărții de față și-a luat osteneala și-a făcut-o.

Să ne ocupăm puțin cu metoda folosită în cartea dlui Mândreanu.

Dint'ro bucată de cetire se aleg mai multe cazuri analoage care intrunite sub o noțiune generică dau definițiunea părților vorbirei stabilesc o formă de exprimare sau reprezentă o regulă gramaticală. Tot natu va descoperi în procedura aceasta calea inducțiunii, care imprimă cărții timbrul unei adevărate scrieri elementare. Autorul a recunoscut, că istoria unei științe în-

degitează și metoda ei. E lucru cunoscut, că gramatica s'a făcut din limba, ear nu limba din gramatică. Limbiștii au aflat, că pentru a exprima un cas, un număr, o persoană, un timp, un mod, etc., se repetază tot acele forme; ei au descoperit, că pentru cazuri analoage sînt și forme analoage. Descoperirea aceasta i-a îndemnat a forma legi generale adecă regulile gramaticale de astăzi. Calea inductivă sau elementară este tocmai cintrăra celei deductive sau științifice. După metoda științifică începem cu definițiunile și regulile gramaticale cele mai generale, așa dară cu rezultatele abstracte, pe care le-au aflat limbiștii mai în urmă. Regulele gramaticale se împărtășesc după metoda acesta într'un sistem gata, avînd exemple scoase din limbă a ilustra numai legile limbei și a adevăruri aserțiunile acestora.

Așa am învățat noi toți gramatica și nu puteam înțelege, pentru ce s'au făcut atâtea reguli și s'a constrîns biata limbă a asculta de ele. Spiritului începător i se pare, că a fost cândva reguli gramaticale și că limba s'a format cu ele. Nesciind de unde s'au născut aceste reguli, scolarul le ține de ceva ce trece peste mîntea sa și se simte osîndit a-și le însuși fără a putea înțelege proveniența lor. Limba i se înfățișează ca atîrătoare dela regulile gramaticale, a căroramulțime îi însărcinează memoria și în lipsă de orientare îl face indispus pentru studiul limbei. Gramatica face impresiunea unei agrămădiri de abstracțiuni fără sfîrsit.

Eată inconvenientul delăturat prin gramatica dlui Mândreanu.

Copilul își însușese limba în casa părintească în mod curat empiric și intrînd în scoală își perfecționează rezultatele empiriei sale prin abcedar și cartea de cetire până la gradul de a pute înțelege o piesă cetită. El înțelege auzînd pe altul vorbind și află înțelesul celor cetite. Prin tractarea rațională a bucăților de cetire el își perfecționează formele vorbirei sale, încât e în stare să afle și cea mai mică abatere dela forma obicinuită. El vorbește corect, însă fără de a ști. Ne surprinde răceala filosofică, cu care trece băiatul peste forme gramaticale adeseori foarte grele; el știe că sînt așa, mai departe nu și dă seamă de ele. Aici e timpul când scolarul trebuie să și adune rezultatele empiriei sale, să grupeze formele cunoscute după motive de ale raționalității sîu, să înceapă studiul logic al limbei adecă gramatica. Gramatica dlui Mândreanu e unică, în ce privește obiectul limbei, care părăsind sistemul științific cu desăvîrșire, se apropie de băiat, îi prezintă în bucăți de cetire forme deja cunoscute, îl îndeamnă a le grupa, a abstrage regulile și clădi în chipul acesta sistemul legilor limbei. Condus de dînsa copilul se de bucură rezultatele dobîndite, pentru că el însuși le află.

Autorul înseamnă anul al 3-lea de scoală ca început pentru tractarea gramaticii. Dacă i-a succes învățătorului a percurge în anul 1 partea scriptologică a abcedarului și a devinge primele greutăți în cetirea mecanică, va pute să continue în anul al 2-lea esercițiile în cetirea mecanică și percurgînd în mod rațional mai multe bucăți de cetire va iniția scolarii și în cetirea logică și le va procura destulă destiritate în limbă, pentru ca în anul al 3-lea să se poată începe gramatica Esperiința de toate dîilele ne învață însă, că se află băieți în anul al 2-lea și al 3-lea de scoală, cari n'au învins greutățile cetirei mecanice. Culegerea literilor la cetire îi ocupă în măsura atîta de mare, încât nu le mai rămîne atențiune și pentru de a întipări în

memorie formele cetite departe a fi băgători de samă la înțelesul celor cetite. Acestea sînt însă, după cum vîdurăm condițiunile indispensabile pentru începerea gramaticii. Scolarul, care nu a învins greutățile cetirei și nu a ajuns să priceapă cele cetite adecă nu și-a însușit un număr oarecare de forme de exprimare dinpreună cu înțelesul lor, nu e pregătit pentru treapta gramaticii. Băiatul din treapta gramaticii trebuie să aibă „simțul limbei“ dezvoltat până la un grad, ca să poată deosebi, deși numai presimțind formele corecte de cele necorecte. Cu toate că nu-și poate da samă de cele știute el trebuie să știe cum e bine și cum nu e bine. Numai pe o astfel de basă inducțiunea poate să fie roditoare. Motivul pentru aceasta îl aflăm în adevărul psihologic că e cu neputință să atragem noțiuni sigure din idei nesigure. Dacă așa dară în datorința învățătorului priceput ca să afle, dacă sunt scolarii săi și când sînt ei pregătiți pentru treapta gramaticii. Atragem băgarea de samă a învățătorului asupra acestei împregiurări, căci o precipitare a învățământului neluînd în seamă pregătirea scolarilor, ar trage rezultatul la indoială.

(Va urma.)

Loterie.

Mercuri 6 Decembrie n. 1882.

Brîn: **87 82 24 88 11**

Bursa de Viena și Pesta

Din 5 Decembrie n. 1882.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	119.50	118.80
Renta de aur ung. de 4%	85.85	84.70
Renta ung. de hârtie	84.95	85.85
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.—	133.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	89.20	89.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.—	109.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient ung.	93.25	93.75
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pămîntului	98.50	98.25
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorfire	95.75	95.50
Obligațiuni urbariale temeșane	96.50	97.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorfire	95.75	96.50
Obligațiuni urbariale transilvane	98.—	98.50
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	99.—	98.50
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimelei de vin	96.75	96.50
Sorți ungurești cu premii	116.75	116.50
Sorți de regularia Tisei	108.75	109.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.75	76.50
Datorie de stat austr. în argint	77.30	76.75
Renta de aur austriacă	94.60	94.50
Sorți de stat dela 1860	130.—	129.50
Acțiuni de bancă austro-ung.	827.—	830.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	283.75	283.75
Acțiuni de credit austr.	293.30	293.20
London (pe polița de trei luni)	119.—	119.15
Scrieri fonciare ale institutului „Albina“	—	100.—
Argint	—	—
Galbin	5.64	5.64
Napoleon	9.47 ¹⁰ / ₁₀	9.47
100 marce nemțesci	58.—	58.30

Nr. 172.

[307] 1—3

CONCURS.

Devenind stațiunea de paroch de classa a III din Viștea inferioară, protopresbiteratul Avrigului, vacantă, spre întregirea aceleia se escrie prin aceasta concurs până la 25 Decembrie 1882 pe lângă următoarele

Emolumente:

- 1) Una și de lucru de 180 case, care nefăcîndu-se se plătesc cu 40 cr.
- 2) Folosirea cimiteriului bisericeii cu pomelul din trînsul.
- 3) Un agru de 2 ferdele.
- 4) Celelalte venit ale epitrafirului crescute mai considerabil de cum au fost până acuma, care toate dau un venit în bani de 312 fl v. a.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch vor avea ași așterne suplucile sale, instruate cu documentele recerute de statutul organic, regulamentul pentru parochii până la terminul susindicat subscrisului oficiu protopresbiteral în Avrig.

Avrig 6 Noemvire 1882.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Vasile Măcsim m. p.,
adm. presb.

Citațiune edictală.

Elena născută Dragodan, carea de mai mulți ani a părăsit necredință pre bărbatul ei legitim, Moise Vrăjitoriu, cancelist în pensiune din Caransebeș, și pribegeste prin România, se citează prin aceasta oficios, ca dela 1-a publicare până în 3 luni de zile să se prezenteze la forul matrimonial de I-a instanță, adecă, înaintea scaunului protopresbiteral gr. or. Caransebeș, căci la din contră se va petracta cauza divorțului ei, și fără de dînsa conform § 123 din regulamentul procedurii jud. în cauze matrimoniale.

Caransebeș în 20 August 1882.

Nicolae Andreeviciu m. p.,
protopresb. ca președ. Scaun preot gr. or.

Scrieri fonciare de 6% ale Institutului de credit și de economii „Albina“ în Sibiu.

Aceste scrieri fonciare notate la bursa din Budapesta aduc 6% interese și ofer siguranța cea mai mare, fiind coperite:

1. prin ipotecă întreită, care întrece siguranța pupilară usitată și care în partea ei cea mai mare stă din moșie (realități de câmp). Conform legii aceste ipotece servesc **esclusiv pentru asigurarea detentorilor (posesorilor) de scrieri fonciare** ceea ce se face evident în cartea funduară la fie-care intabulare;

2. prin un fond de garanță prescriș prin lege de **200,000 fiorini**, elocat în efecte publice sigure.

3. prin **toată cealaltă avere a institutului.**

Cuponii de interese se plătesc fără de nici o subtragere la semestru, în 1 Aprilie și 1 Octomvire a fie cărui an la cassa institutului în Sibiu, la filiala institutului în Brașov și la „Banca comercială ungară“ în Budapesta.

În toate aceste locuri se dau și împrumuturi pe scrierile fonciare ale institutului până la 90% a valorii lor de curs cu 7% interese la an.

Scrierile fonciare se rescumpără în întreaga lor valoare nominală cel mult în 20 ani prin tragerea la sorți în tot anul în luna Septemvire. Ele se află de vîndare în cursul zilei și la

J. P. Kabdebo,
bancar în Sibiu.

[305] 1—4

Zambach și Gavora.

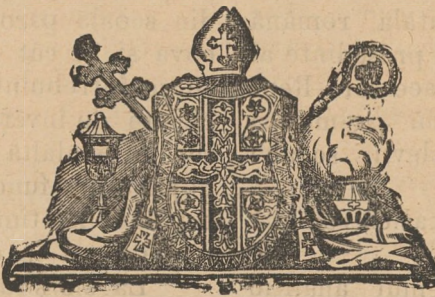
Fabrică de vestminte și recuisite bisericesci

de rit catolic și grec.

[205] 12—30

în Budapesta, strada Vațului, Văczi uteza Nr. 17.

Felon sau Odăjdii,
Albe, Stihare, Dal-
matice, Baldachin,
prapori. Toate fe-
liurile de steaguri,
și pentru societăți
industriale (și pen-
tru pompieri) co-

vor pe altariu, po-
tiruri, pietohlebnica,
cădelnițe, pacifi-
cal, candelă de
altar, policandre
pentru biserici, ri-
pide, chivot, cărți
de Evanghelie etc.

Comande se efectuează prompt. — Obiectele, cari nu vor conveni, se vor schimba cu altele